

Vzdělávací obor:

Člověk a jeho svět

Očekávaný výsledek učení:

CJS-CJS-002-ZV5-008

Rozpozná ve svém okolí a v digitálním světě jednání a chování, které není v souladu s pravidly a není možné ho tolerovat a přehlížet, a adekvátně na něj zareaguje.

Popis úrovně Na cestě

- Přiradí situace k pojmům šikana, nátlak, agrese, porušení pravidel, ohrožení soukromí.
- Ve skupině analyzuje modelovou situaci a označí, které chování a jednání je v rozporu s pravidly a nelze ho tolerovat, a vysvětlí proč.
- Rozpozná rizika z navrhovaných postupů, které jsou reakcí na porušení pravidel a nevhodné jednání a chování.
- Seznámí se s postupem volání na tísňovou linku a předvede jej, předvede oznámení nevhodného chování učiteli / rodiči / jiné důvěryhodné osobě či autoritě.
- V modelových situacích procvičuje správné chování.

Situace, kterým se musí zabránit

Autorka: doc. PhDr. Jana Stará, Ph.D.

Konzultace: Mgr. Dana Ticháčková

Anotace

Žáci rozlišují předložené situace, které lze označit jako šikanu, agresi, porušení soukromí, vyhrožování nebo nátlak. Ve skupině diskutují o následcích chování popsaného v situacích. Navrhují, jak by se v těchto situacích jako svědkové nevhodného chování mohli zachovat, a rozebírají, jaká rizika tyto návrhy mohou přinést. Předvedou, jak by chování, které lze označit jako šikanu, agresi, porušení soukromí, vyhrožování nebo nátlak, oznámili důvěryhodné osobě. Lekce přispívá k rozvoji klíčové kompetence digitální. Žáci jsou vedeni k rozpoznání bezpečného zacházení s digitálními technologiemi, mají příležitost přemýšlet o dopadech využívání digitálních technologií v uvedených příkladech a o možnostech, jak negativním dopadům předcházet. Dále je rozvíjena klíčová kompetence osobnostní a sociální. Žáci jsou podporováni ve sdělování citů a pocitů, jsou však chráněni modelovými situacemi. Mají příležitost ve skupině diskutovat, je podporována jejich všímavost, empatie, tolerance a ochota pomoci.

Zadání pro žáky

Připiš k situacím, zda se jedná o chování, které lze označit za šikanu, agresi, vyhrožování, porušení soukromí nebo nátlak. U každé situace může být víc označení.

1. Josefína si začne přes aplikaci v mobilu dopisovat s Emilií, kterou nikdy osobně neviděla. Řeší spolu také to, že se bojí, že jednou ztloustnou. Emilie Josefínu požádá, aby jí poslala fotku, kde je oblečená v krátkém tričku, které nezakrývá její břicho.

2. Marie s kamarádkami natočila v první třídě různá videa na mobil Sofie, která v tu dobu měla jediná z kamarádek vlastní mobilní telefon. Na videích tancovaly a zpívaly. Tehdy se u toho hodně bavily. Teď Sofie rozeslala všem spolužákům video, kde Marie zpívá a na konci písničky zarecituje: „Ach, Martine, já tě tak miluju.“
3. Sebastián a Marek nutí Adama, aby snědl koláček, který prý upekla Sebastiánova sestra. Když Adam odmítne, Sebastián mu zkroutí ruce za zády a pod pohružkou rány do soláru Adama nutí otevřít pusu a koláček sníst. Marek v tom Sebastiánovi pomáhá.
4. Václav rozeslal spolužákům fotku Miloše, který pózuje u zrcadla v plavkách. Několik spolužáků k tomu připojilo hejty (nenávistné komentáře či symboly).

Prodiskutujte ve skupině, jak jste situace označili a proč. Zkuste vyjádřit, jak se cítily děti v jednotlivých situacích.

Připravte si odpovědi za skupinu, proč jsou jednotlivé situace špatné a co způsobují či mohou v budoucnu způsobit.

Navrhněte, jak byste mohli, kdybyste byli svědky situací, jednat. Jaká mají vaše návrhy rizika?

Rozhodněte se, s kterými situacemi je potřeba se svěřit dospělému člověku. Rozhodněte, ke kterému dospělému byste šli a o situaci mu řekli.

Předved'te, jak byste mu to řekli.

Formulujte pravidla, která by situacím mohla zabránit.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK digitální Bezpečnost v digitálním prostředí KDI-BZK-000- ZV5-001	<i>Respektuje pravidla bezpečného zacházení s digitálními zařízeními i daty a zásadami zdraví neohrožujícího chování v digitálním prostředí.</i>	- nastavujeme společně na základě příkladů a zkušeností pravidla bezpečného zacházení s digitálními technologiemi - vedu žáky k tomu, aby pravidla podporovala aktivní přístup žáků k využívání digitálních technologií, a současně dbám na to, aby pravidla podporovala digitální pohodu (wellbeing) žáků a vedla je k ochraně jejich duševního, fyzického a sociálního zdraví - volím takové aktivity, ve kterých mají žáci příležitost přemýšlet o dopadech využívání digitálních technologií (pozitivních i negativních) na člověka, společnost i v kontextu cílů udržitelného rozvoje
KK osobnostní a sociální Empatie a porozumění druhým KOS-EMP-000- ZV5-001	<i>Všimá si potřeb druhých a reaguje na ně.</i>	- podporuji sdělování citů a pocitů ve třídě - podporuji aktivity a diskusi o strategiích vzájemné podpory žáků - při diskusích poukazuji na možnost vidět danou situaci z různého pohledu - rozvíjím všímavost žáků pomocí různých příběhů - oceňuji empatické chování - vytvářím skupinové aktivity a projekty, ve kterých se žáci učí spolupracovat a projevovat navzájem respekt - diskutuji se žáky o příkladech neúcty

		• ukazují a diskutují se žáky o různých řešeních problémů mezi vrstevníky, poskytují prostor pro jednotlivé nápady žáků a reflexi • diskutují se žáky o předsudcích a stereotypch, o významu tolerance ve vztazích
--	--	---

Metodický komentář pro učitele

Podle zvyklostí ve třídě lze v situaci nahradit sociální síť Instagram jinou sociální sítí či zařadit zcela jiné situace týkající se např. aplikace TikTok, WhatsApp, počítačových her. Záměrem není aktivní osvojení pojmů šikana, nátlak, agrese, porušení pravidel, ohrožení soukromí. Při jejich přiřazování k situacím a následné diskusi o nich ve skupině však dochází k uvědomění si podstaty situací ze života dětí, s kterými se žáci mohou setkat, a jejich nebezpečnosti. Důležité také je, aby žáci konkrétně nacvičili oznámení o nebezpečné situaci, které byli svědkem, dospělé důvěryhodné osobě.

Popis ověřování

Podstatné je aktivní zapojení žáka do skupinových úkolů a diskusí. To učitel zjišťuje prostřednictvím pozorování.

Sledovat by měl tato kritéria:

Zapojení do diskuse ve skupině

Existence a správnost argumentace při probírání návrhů

Zapojení do simulace oznámení situace

Snaha o dosažení cíle, spolupráce

Podíl na identifikaci preventivních pravidel

Projevení vědomí důležitosti ochrany soukromí v online prostředí